

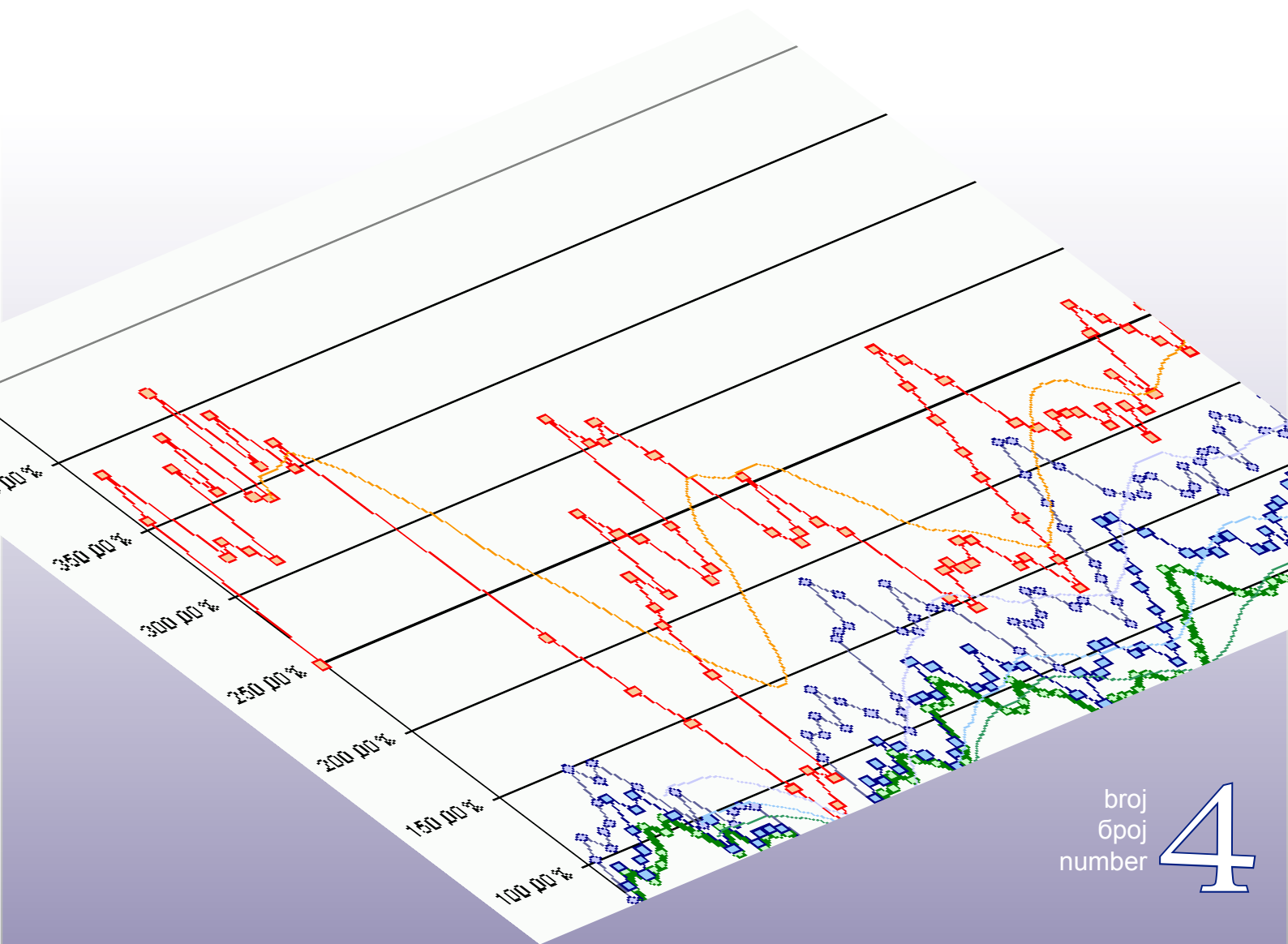
Bosna i Hercegovina
Odjeljenje za makroekonomsku analizu
Upravnog odbora Uprave za indirektno-
neizravno oporezivanje

Босна и Херцеговина
Одјељење за макроекономску анализу
Управног одбора Управе за indirektno-
опорезивање

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number

4

• Novembar 2005 • Studeni 2005 • **Новембар 2005** • November 2005 •

Уз овај број...

Крај мјесеца новембра обиљежила је редовна посјета Мисије Међународног монетарног фонда Босни и Херцеговини. Уочен је знатан напредак у земљи у току 2005.г, подржане су структуралне реформе и напори домаћих фискалних власти у правцу успоставе и одржавања фискалне стабилности у земљи.

Једно од важних питања преговора са Мисијом ММФ-а је било питање примарног буџетског суфицита. У свом прилогу проф. др. Паул Бернд Шпан прецизније појашњава појам и садржину примарног буџетског суфицита, као и његов значај за нови стандард-бу аранжман са ММФ-ом.

Увођење пореза на додату вриједност у Босни и Херцеговини има ефекте на финансијски положај пореских обвезника. На једној од сједница Управни одбор Управе за индиректно опорезивање је разматрао могуће негативне импликације суспензије поврата ПДВ-а на ликвидност компанија у првој години примјене Закона о ПДВ-у у БиХ. Одјељење у свом осврту разматра овај проблем и могуће правце рјешавања.

У склопу сталне рубрике нашег билтена, презентоваћемо вам анализу прилива прихода на Јединствени рачун УИО са поређењем са истим периодом 2004.г. Евидентан је утицај промјене одређених параметара робне размјене (у првом реду промјене цијене нафте и нафтних деривата) и измјена у пореској политици на прилив прихода од индиректних пореза. На бази података о увозу акцизних производа Одјељење је израдило анализу утицаја кретања цијена увозних акцизних добара на робну размјену БиХ у посљедњих неколико година.

У складу са динамиком прилива података од министарства финансија од овог броја почињемо и са објавом мјесечних консолидованих извјештаја који укључују фискалне операције буџета БиХ и Брчко Дистрикта, те укупне приходе прикупљене на нивоу ентитета.

мр.сц. Динка Антић
шеф Одјељења – супервизор

Садржај:

Актуелно – посјета Мисије ММФ-а Босни и Херцеговини	2
Тема броја: Утицај увозних цијена на односе размјене у БиХ	3
Примарни буџетски суфицит: Шта је то? Зашто га имати?	5
У жаришту: Импликације поврата ПДВ-а	7
Мјесечни консолидовани извјештаји за период јануар – октобар 2005. године	10
Јединствени рачун УИО	14
Из рада одјељења	15

Актуелно – Посјета Мисије ММФ-а Босни и Херцеговини

(приредила: Динка Антић)

У склопу редовне посјете Босни и Херцеговини Мисија ММФ-а је одржала неколико састанака са Фискалним савјетом БиХ. Основна тема разговора је било испуњење услова од стране власти БиХ за нови stand-by аранжман са ММФ-ом. Резултати разговора могу се резимирати у неколико тачака:

1. Договорен је оквир фискалне архитектуре.

У 2005.г. успостављен је Фискални савјет БиХ као највиши фискални ауторитет у земљи. Иако Закон о Фискалном савјету још није донесен то није била препрека успјешном раду Фискалног савјета. Савјет је одржао низ састанака на којима су усвојене макро пројекције, пројекције прихода, укључиво и ПДВ-а, буџетски оквир за државу за 2006. и примарни буџетски суфицит и принципе његове расподеле између државе и ентитета и намјена.

Ефикасна фискална координација свих нивоа влада је приоритет. У том смислу потребно је правно уредити односе и надлежности Парламената и Фискалног савјета у сфери вођења фискалне политике, доношења буџета и поштовања усвојених буџетских оквира.

2. Договорене су пројекције прихода и укупне макропројекције.

Мисија и Фискални савјет су усагласили макрофискалне пројекције, пројекције БДП-а, потрошње и прихода за наредну годину.

3. Постигнут је напредак у преговорима око буџетских параметара за 2006.

Фискални савјет је подржао захтјеве ММФ-а за строгим контролом јавне потрошње и задуживања. Свјестан утицаја пројеката стране помоћи на буџете и фискалну стабилност земље Фискални савјет је подржао укључивање пројеката у званичне буџете од 2007.г. У међувремену, у сарадњи са Мисијом, потребно је преузети методологију евидентирања пројеката, успоставити детаљну базу података о свим пројектима и корисницима (на свим нивоима управе, укључујући и јавне корпорације) и развити ефективне механизме праћења пројеката у односу на усвојене буџетске циљеве.

Договорени су и најбитнији рокови заједничког буџетског календара за све владе, који се треба даље разрадити и усвојити до краја јуна 2006.г. како би се процес припреме и усвајања буџета државе и ентитета за 2007.г. одвијао према јединственом буџетском календару у БиХ.

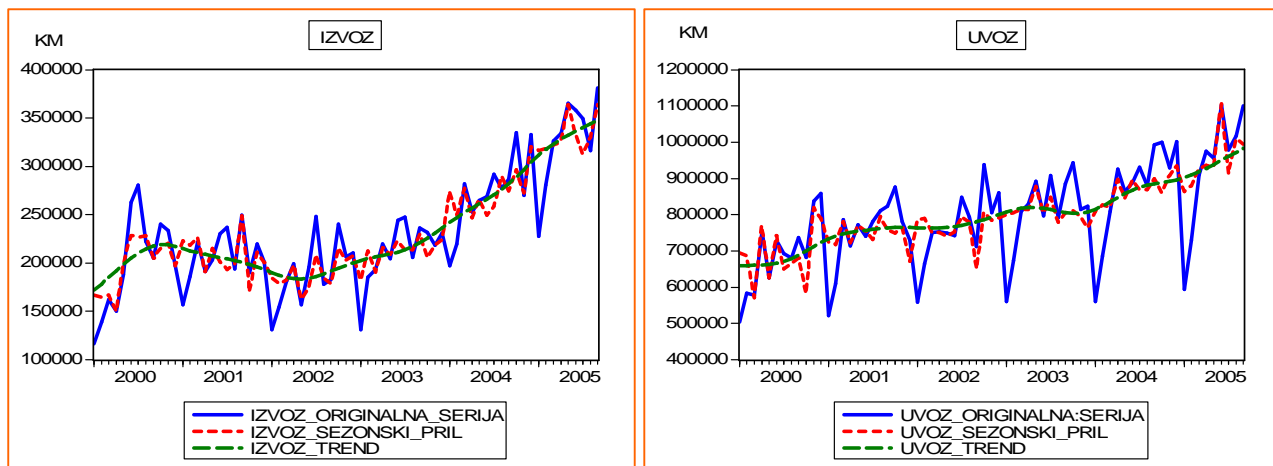
Преговори око буџетских параметара наставиће се већ на конференцији о средњорочним и дугорочним аспектима фискалне одрживости БиХ која ће се 6. децембра 2005.г. одржати у Бриселу уз присуство званичника БиХ, Европске комисије, ММФ-а, ОХР-а и осталих релевантних међународних институција. Сљедећа редовна посјета Мисије најављена је за крај фебруара 2006.г.

Тема броја: Утицај увозних цијена на односе размјене у БиХ

(Аутори: Огњен Ђукић, Макроекономист у одјељењу и Јан Вернер, гостујући сарадник Одјељења¹)

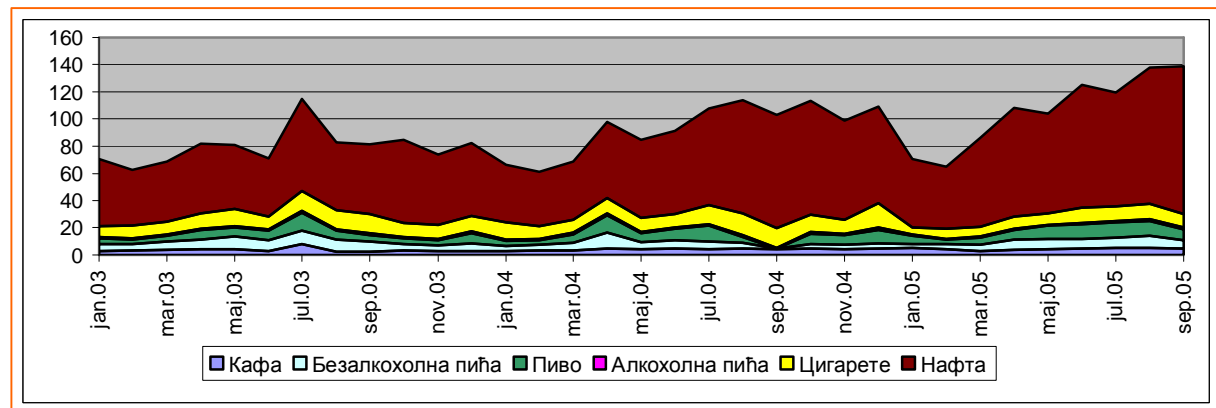
Босна и Херцеговина је побољшала свој трговински биланс у посљедњих неколико година. У 1998 негативан трговински биланс износио је преко 50% националног БДП-а, али сада се овај дефицит приближава 40% нивоа БДП-а.²

Извози и увози у БиХ имају јак сезонски утицај који се може видјети на графиконима #1 и #2.

Графикон 1. Раст извоза у периоду 2000 – 2005 Графикон 2. Раст увоза у периоду 2000 - 2005 (Извор: Централна банка)

Детаљнији преглед увоза се може пронаћи на графикону #3, који приказује главне групе акцизних производа у периоду јануар 2003 - септембар 2005. Поред чињенице да серије у графикону #3 нису сезонски прилагођене, очигледан је велики удио нафтних деривата у акцизним увезеним производима:

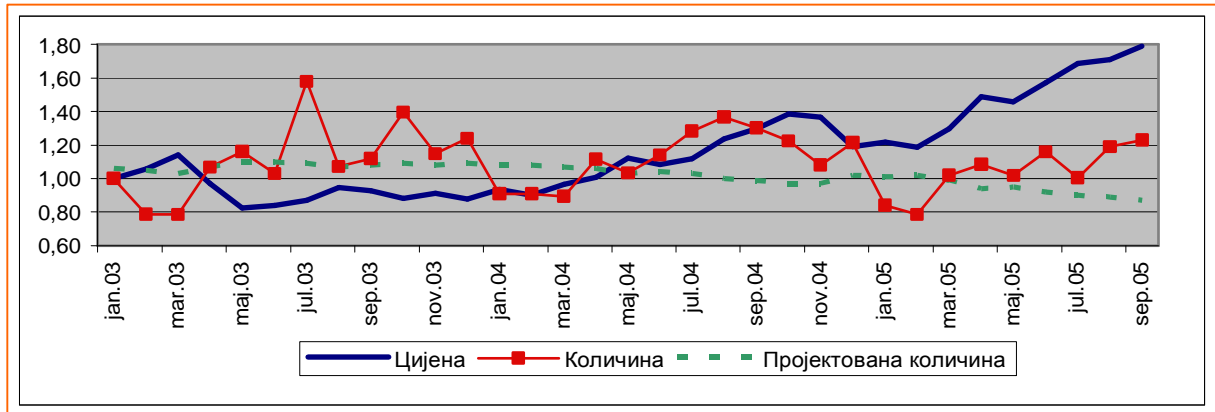
Графикон 3: Апсолутне вриједности у милионима КМ главних акцизних увозних производа од 01/2003 до 09/2005

(Извор: сопствена калкулација)

¹ Г-дин Јан Вернер је радио као консултант у Одјелу за смањење сиромаштва и привредно управљање при Свјетској банци у Вашингтону, САД. Он је кандидат за докторат на Универзитету Johann Wolfgang Goethe у Франкфурту. Тренутно Јан Вернер предаје на Université Lumière de Lyon 2 у Лиону,.

² Централна банка, Европска комисија и ММФ приказују различиту висину негативног трговинског биланса. Међутим, све институције и њихови извори података указују на погоршање трговинског дефицита између 2000 и 2002, али показују позитиван развој у односу на 1998. Погледати Европску комисију, 2004, стр. 25 и ММФ, 2004, стр. 6.

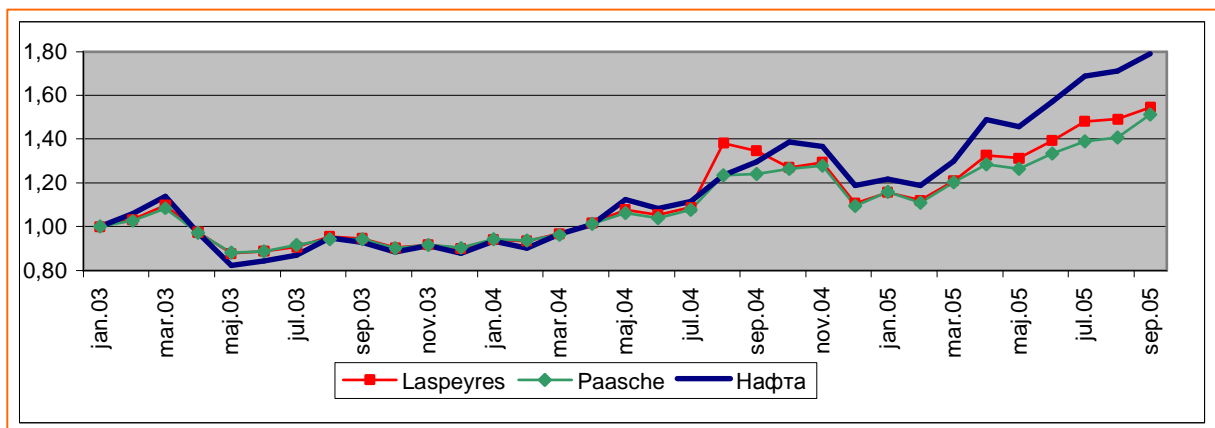
Након пажљивог разматрања графикана #3, уочљиво је велико повећање апсолутне вриједности увоза нафтних деривата у периоду од јануара 2005 до септембра 2005. Због тога графикон #4 разматра експанзију количине и цијена увезених нафтних деривата у периоду јануар 2003 - септембар 2005:

Графикон 4: Развој количине и цијене увезених нафтних деривата (Јануар 2003 = 1)
(Извор: сопствена калкулација)

На основу резултата из графикана #4, велико повећање апсолутних вриједности увезених нафтних деривата у БиХ током прва три тромјесечја 2005 могу се објаснити повећањем цијене, а не повећањем увезене количине. Линија "пројектована количина" представља пројекцију увоза нафте базирану на корелацијском коефицијенту између увезених количина и цијене након уклањања свих других фактора који утичу на цијену нафте. Ова линија нам открива како би се кретао увоз нафте уколико би цијена била једини фактор који утиче на количину увоза. Показује да потражња за увезеном нафтом има негативну корелацију са цијеном што се може видјети из графикана #4.

Цијена увезене нафте има слично кретање као агрегатне цијене свих акцизних увозних производа. Уствари, цијена нафте значајно утиче на агрегатни цјеновни ниво. Оба агрегатна индекса цијена – Laspeyres and Paasche – су се повећала од јануара 2003 до септембра 2005. Од марта 2005 повећање цијене нафте је веће у односу на два цјеновна индекса, што се може видјети на графикону # 5. Цијена нафте се повећала за 79 % у периоду јануар 2003 – септембар 2005, док су Laspeyres and Paasche индекси са повећањем од око 54 % анд 51 % у истом периоду.

Графикон 5: Развој индекса цијена за увезене акцизне производе и нафту (Јануар 2003 = 1)
(Извор: сопствена калкулација)

Можемо закључити да цијена нафте има јак утицај на односе размјене БиХ. Повећање цијене нафте од 79% доводи до трансфера прихода од увозних према извозним земљама путем промјене у односима размјене. Тачна величина ове

промјене се може процијенити само након разматрања кретања цијена за сав увоз као и извоз.

Погоршање односа размјене значи да земља треба извозити више за исту количину увоза.

Уопштено говорећи, обим директног ефекта повећања цијене нафте на ниво домаћих цијена овиси о удјелу трошка нафте у националом дохотку, степену зависности о увезеној нафти и способности крајњих корисника да умање своју потрошњу нафте. Из овог разлога треба пажљиво пратити ниво домаћих цијена у БиХ. Једна од главних предност садашњег валутног одбора је релативно ниска стопа инфлације у БиХ. Међутим, валутни одбор не може избјећи увезено или трошком изазвано повећање цијена.

Референце:

European Commission (2004): *The Western Balkans in transition*, Occasional Papers No. 5 of the Directorate-General for Economic and Financial Affairs, Brussels / Belgium

International Monetary Fond (2004): *Bosnia and Herzegovina: Selected Economic Issues*, IMF Country Report No. 04/54, Washington, DC / USA.

Примарни буџетски суфицит: Шта је то? Зашто га имати?

(аутор: Проф. Др. Паул Бернд Шпан, Макро-фискални савјетник)

ММФ је предложио да консолидовани буџети влада у Босни и Херцеговини генеришу примарни буџетски суфицит у висини 1.5% БДП-а у 2006. На основу службеног предвиђања БДП-а то износи око 231 милиона КМ. Примарни буџетски суфицит се обично дефинише као биланс изнад линије буџета, а што представља укупне приходе минус расходе према основу настанка обавезе (обрачунска основа) плус исплата камата.

У случају Босне и Херцеговине ММФ допушта корекције у томе да се отпремнине не рачунају као расходи, а да се само половина прихода од ГСМ лиценце које се исто може рачунати као финансирање „испод линије“ сматра редовним приходом. Обје олакшице ослобађају буџет ограничења и могу пружити подстицај за реструктурисање буџета путем нпр. исплате отпремнина. Биланс изнад линије за 2006 послје ових исправки је угрубо процјењен на 202 милиона КМ на консолидованој основи.

Владе би наравно могле урачунати и распоређену штедњу (као што је амортизација дуга) у примарни буџетски суфицит. Али ММФ је предложио да се граница отплате домаћих потраживања и реституције постави на 1% БДП-а.

Зашто имати циљ буџетског суфицита?

Циљ буџетског суфицита је важан инструмент политике у погледу постизања макроекономске стабилности. Макроекономски еквилибријум у Босни и Херцеговини је у критичном стању. Чињеница је да ни домаћинства нити компаније не стварају штедњу у агрегату. Штедња оба фактора је негативна. Као резултат тога, земља континуирано повећава свој страни дуг који је неодржив. У 2006. г. текући рачун ће поново бити у дефициту за отприлике 15% БДП-а према процјенама Одјељења (ОМА), а преко 20% према ММФ-у. Било који износ да је тачан: Постоји хитна потреба да се измјени макроекономски биланс, а посебно из разлога што пресушује страну финансирање привредних активности у Босни и Херцеговини.

Примарни буџетски суфицит мобилише штедњу путем јавног сектора док у приватном сектору постоји недостатак штедње. То помаже успостављању фискалне дисциплине и спријечава спирални пораст владиног дуга што фискалну политику може учинити дугорочно неодрживом. Наравно да фискална политика није једини

алат за успостављање тог биланса и није ни најадекватнији за структуралне проблеме економије. Инструменти средњорочне политике као што су корпоративно реструктурисање или већа флексибилност на тржишту боље стимулишу продуктивност и раст дохотка, а то је основа за стварање штедње и финансирање капитала на одржив начин. Структуралне политике су плодноне само током времена, а док је фискална политика ефективнија у кратком року.

Због овога примарни буџетски суфицит консолидованог јавног сектора је користан као краткорочно буџетско ограничење. Међутим, очигледно је да одржив економски развој захтјева активности и изван домена фискалне политике те жељу за рјешавањем основних економских проблема путем структуралних политика.

Како координисати буџетске политике?

Национални фискални савјет представља иновативан институционални елемент у децентрализованом политичком окружењу и изразито позитиван напредак за координацију фискалне политике у Босни и Херцеговини. Како би подржали његов рад, ОМА је направила пројекцију владиних финансија у земљи на основу макроекономског оквира припремљеног од стране ЕППУ. Процјене прихода за 2006 су у основи у складу са процјенама других институција као што су ММФ, а те процјене су биле смјернице за одлуке Националног фискалног савјета од 27.10.2005.

Национални фискални савјет је у основи усвојио ове смјернице, али се сложио да примарни буџетски суфицит буде 197.3 милиона КМ што је мање од циљева које су предложили ОМА и ММФ. Одлуке су укључивале рјешење државног удјела са јединственог рачуна и расподјелу примарног буџетског суфицита између ентитета, а што је омогућило властима да комплетирају своје буџетске приједлоге за следећу годину. Међутим, калкулације примарног буџетског суфицита које је усвојио Национални фискални савјет нису укључивале стране пројекте који су регистровани у Босни и Херцеговини, али се прате ван буџета. Заиста је уобичајено примјењивати буџетске рестрикције на свеобухватни поглед јавног сектора. Нпр. Maastricht критерији за јавни дефицит и критерији дуга у Европској унији се примјењују на цијели јавни сектор, укључујући централне, државне, окружне, општинске и ван-буџетске фондове као што су институције за социјално осигурање. Исто се односи на примарни буџетски дефицит који је предложио ММФ. Ово је постало контраверзно питање у разговорима са ММФ-ом који је инсистирао да се ови пројекти укључе у утврђивање циљног износа.

Шта значи укључивање страних пројеката?

Страни пројекти се финансирају путем грантова или кредита. Грантови креирају коначне приходе и расходе и не утичу на примарни буџетски суфицит. Међутим, на циљ утичу пројекти који се финансирају посуђивањем. Ово „ван-буџетско“ задуживање би захтијевало одговарајућу додатну штедњу „у буџету“ како би се постигао задани циљ уколико се укључе страни пројекти. Чак би се ово задуживање морало расподијелити на буџете корисника барем према ентитету уколико не према кантону и општини.

Инсистирање ММФ-а да се ови дефицити укључе захтијева поновно рачунање примарног буџетског суфицита и његову расподјелу на ентитете. Ово није тривијалан задатак јер за то нема усвојене методологије. Процјене ММФ-а за задуживање страних пројеката су много веће од пројекција власти. Разлика је углавном у процјени исплата током времена које могу значајно варирати. Исплате овисе о екстерним параметрима као што су потписивање и ратификација уговора, испуњавање обавеза које наметну повјериоци, резерве наметнуте процедурама набавки и тендера, напредак радова итд. Неки од већих пројеката (као што су у области електропривреде и водопривреде) се спроводе од стране компанија и тиме су изван владине контроле. Иако у овим случајевима међународни повјериоци

захтијевају гаранције државе, кредити иду директно компанијама и оне управљају истим. Коначно, ове инвестиције генеришу сопствени приход (као што су наплата од корисника) који се користи за сервисирање дуга.

Разговори између Националног фискалног савјета и ММФ-а о укључивању страних пројеката на крају нису закључени. ММФ је био спреман прихватити процјене власти о исплатама за стране пројекте, али само у форми годишњих максимума у сврху контроле консолидованог примарног буџетског суфицита. Виша "граница" за стране пројекте би дозволила капиталну потрошњу на уштрб текућих расхода као што су плате и трансфери домаћинствима.

Нижа "граница" би ишла у корист горе споменутог, али би ограничила јавна улагања. Тај однос се може одредити појединачно од стране ентитета, али у сваком случају ће исплате бити веће од процјена ММФ-а.

Шта је резултат?

Разговор о примарном буџетском суфициту је био кључан у смислу да је одлучивао о могућности програма ММФ-а. Власти су истакле свој велики интерес за постојање stand-by аранжмана, али на крају нису били спремни да прихвате укључење страних пројеката на нивоу од 1.5%. Одлуку је потпомогла чињеница да је ММФ захтијевао додатне резерве у износу од 1% БДП-а које би се искористиле на основу одгођених плаћања у току сљедеће године. Главни аргумент власти је био да би укључивање инвестиционих пројеката умањило потрошњу на социјалне програме, а што би у погледу импликација ПДВ-а на сиромашне могло угрозити политичку стабилност у земљи.

Позитивна страна овог резултата је да су власти сада у потпуности свјесне импликација макроекономске политике што олакшава спровођење будућих одлука структуралне политике. Они су такођер препознали предности координације фискалне политике. Као конкретан примјер имамо договор да се страни пројекти воде „у буџету“ од 2007. г. Сложили су се око примарног буџетског суфицита у износу од 1.5% БДП-а, али без укључивања страних пројеката.

У жижи: Импликације поврата ПДВ-а

(припремила: мр. Динка Антић)

Проблем поврата у почетном периоду примјене ПДВ-а у БиХ

Један од основних принципа система пореза на додатну вриједност је **принцип неутралности**. Овај принцип подразумијева неутралан утицај ПДВ-а на расходе и добит компанија, а тиме и на економски положај компаније-обвезника ПДВ-а на тржишту. Неутралност ПДВ-а се реализује кроз **кредитни механизам аутоматског ланчаног одбитка** ПДВ-а по којем сваки обвезник ПДВ-а има право на одбитак улазног ПДВ-а исказаног на рачунима добављача за добра или услуге од износа излазног ПДВ-а исказаног на рачунима издатим купцима.

Уколико је у датом пореском периоду улазни ПДВ-е већи од излазног ПДВ-а обвезник остварује право на поврат износа изнад обавеза за ПДВ-е. Поврат ПДВ-а се реализује трансфером са рачуна буџета на рачун обвезника. Будући да поврат ПДВ-а представља за државу одлив средстава буџета, а за обвезника одложено компензацију одлива средстава којима је обвезник финансирао буџет државе, питање стабилности финансирања државе и одржавања ликвидности обвезника је од велике важности. У свјетлу увођења ПДВ-а у БиХ ово питање постаје још деликатније јер укидањем прихода од пореза на промет сви нивои управе у БиХ, од државе до локалних заједница, постају директно овисне о ефикасности наплате прихода од ПДВ-а од стране УИО. У циљу заштите буџета БиХ исплата поврата компанијама које нису извозници суспендована је на годину дана.

Поврати и финансијска позиција компанија

Повремено исказивање права на поврат је нормална појава, будући да се у сљедећем обрачунском периоду може очекивати исказивање обавезе за порез. Са аспекта управљања средствима буџета повремени поврат нема негативних ефеката по буџет, а с друге стране суспензија исплате повремених поврата не би требала имати велике посљедице на ликвидност компанија. Међутим, суспензија исплате поврата може погодити обвезнике који у дужем периоду исказују велике износе поврата ПДВ-а.

Поред извозника који већи дио промета добара реализују на страном тржишту право на поврат у дужем периоду може се јавити:

- код дјелатности које су под дјеловањем фактора сезоналности (пољопривреда и прехрамбена индустрија, туризам, хотелијерство или превоз путника, итд.)
- код дјелатности које имају дуг производни циклус и дуг период набавки (грађевинарство, бродоградња, процесне индустрије)
- код великих инвестицијских улагања у постројења и опрему које захтијевају дужи период поврата улагања.

Искуства чланица ЕУ

Анализа утицаја рокова поврата је уско повезана и са анализом рокова подношења пријава и периода опорезивања. Велики број чланица ЕУ у својим ПДВ-е системима је увело више врста пријава ПДВ-а:

- мјесечне - за компаније које континуирано остварују поврат (извозници) и за велике компаније које имају велике обавезе по основу ПДВ-а;
- годишње - за мале фирме испод утврђеног прага годишњег промета и
- кварталне - за све остале компаније.

За питање укидања суспензије поврата у БиХ битно је сагледати положај осталих компанија у чланицама ЕУ. Скала различитих периода опорезивања утиче и на рокове поврата ПДВ-а. Овисно о земљи чланице пријава се подноси од 10 до 45 дана након истека периода опорезивања (мјесеца, квартала, године), а поврати се реализују врло брзо након подношења пријаве. То значи да извозници у кратком року добијају поврате, мале компаније добијају поврате једном годишње, а остале компаније четири пута годишње, тј. сваких 90 дана. Ако се узме у обзир тромјесечни период опорезивања, то би значило да у неким земљама остале компаније на поврат ПДВ-а на веће набавке или увоз реализован на почетку периода могу чекати и шест мјесеци.

Значи, и у правно и економски уређеним земљама, које имају вишегодишњу традицију примјене ПДВ-а, развијене пореске управе и успостављен систем борбе против превара на нивоу земље и на нивоу ЕУ, државне власти преферирају заштиту буџетских прихода чланица и неометано финансирање институција ЕУ. У односу снага и значаја макроекономије и микроэкономије превагу односи макроекономска стабилност и фискална одрживост.

Правци могућих рјешења проблема

Да ли је могуће у почетном периоду примјене ПДВ-а у БиХ, у интересу заштите буџета, ублажити негативне ефекте суспензије поврата на ликвидност компанија без интервенција у Закону о ПДВ-у? Увођење ПДВ-а је захтијевало фискалну реформу у БиХ, нову управљачку структуру и реструктурисање фискалног система. На исти начин увођење ПДВ-а захтијева и структурална прилагођавања у банкарском сектору и привреди. Будући да је проблем финансијске природе неопходна је сарадња привреде и банака, које отвореним кредитним линијама или давањем гаранција могу осигурати ликвидност компанијама у почетном периоду примјене ПДВ-а. Данас банке гарантирају исплату царинског дуга или финансијски прате увоз, извоз и капиталне инвестиције. Банкарски сектор треба бити животно заинтересиран за одржавање ликвидности клијената у условима ПДВ-а будући да су

компаније код њих задужене, те би лоша финансијска позиција клијената угрозила и позицију банака.

Увођење ПДВ-а компаније требају искористити за реструктурисање, нову организацију, нове тржишне стратегије и нови приступ пословној политици, поготово код произвођача који у систему пореза на промет нису били обвезници или код специфичних дјелатности. Заокрет у пословној политици подразумијева одржавање равномјерне ангажованости капацитета током цијеле године освајањем допунских дјелатности у периодима ниске ангажованости на главној дјелатности или изван главне сезоне, путем хоризонталне диверзификације, операција заједничког улагања или спајања са другим компанијама. Ове активности требају бити праћене дневним управљањем готовином, залихама, потраживањима и обавезама. На кратак рок предузете активности допринијеће да се максимално искористе предности система ПДВ-а, избалансира улазни и излазни ПДВ-е током године, одржи ликвидност и премости почетни период примјене ПДВ-а. На дуги рок предузете структуралне промјене довешће до повећања продаје, профитабилности и раста компанија што ће имати и позитивне ефекте на пораст прихода буџета БиХ.

Мјесечни консолидовани извјештаји за период јануар - октобар 2005. године

Припремила: Александра Регоје, помоћник за истраживачки рад

у мил КМ

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	кв1	кв2	кв3	кв4	укупно
Текући Приходи	168,8	174,2	220,9	213,5	242,3	364,0	269,5	281,0	258,7	226,9			563,9	819,9	809,2	226,9	2419,9
<i>Порески приходи</i>	159,7	158,3	200,0	201,3	224,3	226,9	221,7	261,0	236,9	208,9			518,0	652,5	719,6	208,9	2098,9
<i>Инди­ректни порези</i>	142,0	139,3	171,3	187,8	208,3	211,6	206,8	246,7	222,2	193,6			452,6	607,7	675,7	193,6	1929,7
Царине	31,8	36,1	45,8	48,1	52,7	53,7	49,7	55,9	59,4	54,5			113,7	154,5	165,0	54,5	487,7
Порез на промет	45,9	44,6	56,6	61,7	70,4	69,4	72,1	84,5	73,2	65,9			147,2	201,5	229,8	65,9	644,3
Акцизе	54,8	49,0	56,4	64,5	70,6	72,1	69,3	87,3	73,8	60,4			160,2	207,2	230,3	60,4	658,1
Путарина	9,3	9,3	12,1	13,1	14,2	15,5	15,4	18,7	15,3	12,2			30,7	42,8	49,3	12,2	135,1
<i>Директни порези</i>	17,6	19,0	28,7	13,5	15,9	15,3	14,9	14,4	14,6	15,3			65,4	44,7	43,9	15,3	169,2
<i>Непорески приходи</i>	9,0	15,9	20,9	12,2	18,0	137,1	33,1	19,9	21,8	17,7			45,8	167,2	74,8	17,7	305,5
<i>Донације/грантови</i>	0,1				0,1	0,1	14,7	0,1		0,4			0,1	0,2	14,8	0,4	15,5
Текући Расходи	125,2	198,2	218,9	219,1	233,4	292,0	198,4	237,7	228,3	219,2			542,2	744,6	664,4	219,2	2170,4
<i>Текући издаци</i>	30,9	54,8	71,7	64,0	62,2	94,9	41,1	59,3	60,9	67,8			157,4	221,1	161,3	67,8	607,6
<i>Плате и накнаде</i>	25,2	45,6	62,4	53,9	53,4	85,2	32,6	52,1	52,6	56,6			133,1	192,5	137,2	56,6	519,5
Накнаде	1,7	10,9	13,1	13,2	13,2	29,3	2,9	14,4	14,5	15,1			25,7	55,8	31,8	15,1	128,4
<i>Издаци за материјал и услуге</i>	5,8	9,2	9,3	10,1	8,8	9,7	8,5	7,3	8,3	11,2			24,3	28,6	24,1	11,2	88,1
<i>Грантови/Социјални трансфери/Субвенције</i>	32,8	60,4	60,1	62,2	60,0	103,2	66,1	60,7	65,9	63,4			153,3	225,4	192,7	63,4	634,8
Трансфери домаћинствима	8,8	37,8	35,7	38,9	36,5	78,3	39,5	37,4	41,8	38,1			82,4	153,7	118,7	38,1	392,9
Трансфери организацијама/институц.	19,8	15,5	19,0	14,1	16,8	16,1	14,4	13,1	14,3	16,3			54,2	46,9			
Субвенције	4,2	7,1	5,4	9,3	6,7	8,7	12,2	10,2	9,8	9,1			16,7	24,8	32,2	9,1	82,7
од којих: Јавна предузећа																	
<i>Плаћање камате</i>	0,4	3,0	2,0	1,4	5,1	4,4	0,4	4,3	2,2	1,8			5,3	10,9	6,9	1,8	24,9
<i>Остали издаци/потрошња/трансфери</i>	5,5	9,2	10,6	9,6	8,0	6,7	10,3	8,5	9,7	8,9			25,3	24,3	28,5	8,9	87,0
<i>Трансфери са јединственог рачуна УИО</i>	44,2	45,1	60,9	64,3	62,5	69,0	66,8	81,4	72,2	62,8			150,2	195,8	220,4	62,8	629,2
Буџет БиХ	18,6	19,6	23,5	20,6	20,6	21,5	20,6	22,5	21,5	20,6			61,7	62,6	64,6	20,6	209,4
ФБиХ / кантони, Дирекција за цесте	16,8	15,4	25,0	27,9	27,4	32,8	32,0	37,9	33,6	28,7			57,1	88,1	103,5	28,7	277,4
РС / градови, општине, ЈП "Путеви РС"	5,8	6,1	7,4	10,2	8,3	8,2	7,8	13,0	10,2	7,7			19,3	26,6	31,0	7,7	84,6
Брчко Дистрикт	3,1	4,0	5,1	5,7	6,2	6,5	6,3	7,7	6,8	5,8			12,2	18,4	20,8	5,8	57,1
<i>Амортизација дуга</i>																	
од чега: вањски дуг (са ЈР УИО)	10,5	24,8	12,7	16,3	34,7	12,4	12,7	22,4	16,4	13,6			47,9	63,4	51,4	13,6	176,4
<i>Трансфери вишим нивоима власти</i>																	
<i>Трансфери општинама</i>	0,9	0,9	0,9	1,3	0,9	1,5	0,9	1,1	1,1	0,9			2,7	3,7	3,2		
Владина штедња (1 - 2)	43,6	-24,0	2,0	-5,6	8,9	72,1	71,2	43,3	30,3	7,7			21,6	75,3	144,8	7,7	249,5
<i>Капитални издаци</i>	1,6	3,5	1,9	1,7	2,4	33,3	15,3	3,3	1,9	2,6			6,9	37,4	20,5	2,6	67,4
Владин суфицит/дефицит (3-4)	42,1	-27,5	0,1	-7,4	6,5	38,8	55,9	40,0	28,4	5,1			14,7	37,9	124,4	5,1	182,1

Табела 1. Мјесечни консолидовани извјештаји јануар – октобар 2005. године

Мјесечни консолидовани извјештаји за период јануар - септембар 2005. године

Припремила: Александра Регоје, помоћник за истраживачки рад

													У мил КМ				
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	кв1	кв2	кв3	кв4	укупно
Текући Приходи	443,2	499,1	548,1	537,4	554,5	702,2	626,8	626,6	601,4				1490,3	1794,1	1854,8		5139,1
<i>Порезни приходи</i>	264,1	249,4	310,1	304,7	331,4	336,3	336,8	378,1	349,5				823,6	972,4	1064,4		2860,4
<i>Индиректни порези</i>	228,9	206,3	251,7	262,8	288,9	293,6	290,3	335,2	305,2				686,9	845,3	930,7		2462,9
Царине	31,9	36,1	45,9	48,1	52,7	53,6	49,7	55,9	59,5				114,0	154,5	165,1		433,6
Порез на промет	128,1	110,9	135,9	136,4	150,8	151,2	155,4	172,8	156,0				374,9	438,4	484,2		1297,6
увозни акцизни производи	30,3	22,8	28,2	32,9	35,3	39,1	35,2	44,2	41,3				81,3	107,3	120,6		309,3
Домаћи акцизни производи	7,2	7,1	7,6	9,4	12,2	10,8	14,5	17,5	11,1				21,8	32,4	43,0		97,2
Остали производи	57,4	51,1	64,4	61,2	66,1	67,3	68,5	75,9	70,8				172,9	194,6	215,3		582,8
На услуге	28,1	27,4	32,5	30,3	34,7	32,1	35,6	34,1	31,5				87,9	97,1	101,2		286,3
остало	5,1	2,5	3,3	2,6	2,4	1,9	1,7	1,1	1,3				11,0	7,0	4,1		22,0
Акциза	55,4	49,5	56,8	64,7	70,6	72,2	69,3	87,3	73,8				161,7	207,6	230,4		599,7
Увозни пр.	39,6	36,5	43,5	49,7	51,5	56,2	48,5	62,9	56,0				119,6	157,5	167,4		444,5
У земљи	15,8	13,0	13,3	15,0	19,1	16,0	20,8	24,4	17,8				42,1	50,1	63,0		155,2
Путарина	13,2	9,5	12,5	13,2	14,3	15,6	15,4	18,8	15,4				35,2	43,0	49,6		127,8
Остало	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,9	0,4	0,4	0,5				1,1	1,8	1,3		4,3
<i>Директни порези</i>	35,2	43,1	58,5	41,9	42,4	42,8	46,4	43,0	44,3				136,7	127,1	133,7		397,5
Порези на доходак	35,2	43,1	58,5	41,9	42,4	42,8	46,4	43,0	44,3				136,7	127,1	133,7		397,5
Порези на добит предузећа	7,9	10,4	16,2	6,3	5,0	6,0	7,0	6,2	6,3				34,4	17,2	19,5		71,2
Порези на доходак	6,4	8,7	10,5	7,0	6,7	6,4	6,8	6,7	7,2				25,5	20,1	20,7		66,4
Остало	21,0	24,0	31,8	28,6	30,8	30,4	32,7	30,0	30,7				76,7	89,8	93,4		259,9
<i>Непорезни приходи</i>	22,8	79,8	35,5	28,4	41,3	153,5	71,1	42,0	39,4				138,1	223,2	152,4		513,7
<i>Властити приходи општина</i>																	
<i>Доприноси фондова</i>	137,8	146,5	179,1	168,1	161,5	178,3	181,8	182,6	184,1				463,4	507,8	548,4		1519,7
<i>Остали приходи</i>	16,4	23,0	22,9	34,5	20,0	26,9	22,6	23,5	21,7				62,4	81,4	67,8		211,6
<i>Донације/грантови</i>	2,1	0,3	0,4	1,7	0,4	7,2	14,6	0,4	6,7				2,8	9,2	21,7		33,7
<i>Трансфери виших нивоа</i>				0,0		0,0	0,0	0,0	0,0					0,0	0,1		0,1

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	кв1	кв2	кв3	кв4	укупно
Текући Расходи	380,2	509,2	531,5	513,2	532,0	608,2	532,2	563,8	547,2				1420,9	1653,4	1643,3		4717,6
<i>Текући издаци</i>	57,8	84,3	104,5	98,0	95,8	133,9	71,3	92,2	94,4				246,7	327,7	257,9		832,2
<i>Плате и накнаде</i>	42,5	64,5	83,6	73,7	74,6	109,9	53,7	75,1	74,6				190,7	258,2	203,4		652,3
Плате	38,4	51,0	67,1	57,3	58,0	73,0	47,1	55,8	56,2				156,5	188,3	159,1		504,0
Од чега: доприноси																	
Од чега: порези на плате																	
Накнаде	4,1	13,5	16,5	16,3	16,6	37,0	6,5	19,4	18,4				34,1	69,9	44,3		148,3
<i>Издаци за материјал и услуге</i>	12,5	17,0	18,0	20,3	17,5	20,6	17,4	16,7	19,8				47,5	58,3	53,9		159,7
<i>Други текући расходи</i>	2,8	2,8	2,8	4,1	3,7	3,3	0,2	0,4	0,0				8,5	11,1	0,6		20,2
<i>Грантови/Социјални трансфери/Субвенције</i>	171,1	207,7	240,0	229,6	222,0	283,6	250,0	244,1	251,5				618,9	735,2	745,5		2099,7
Трансфери домаћинствима	9,5	38,6	36,5	40,0	37,5	80,4	42,1	39,2	44,4				84,6	157,9	125,7		368,2
Трансфери организацијама/инст.	20,5	16,2	19,7	15,1	17,5	17,6	15,3	13,4	14,5				56,3	50,2	50,4		
Трансф. фондовима по основу допр.за соц. осиг.	136,9	145,9	178,5	165,2	160,2	176,9	180,4	181,3	182,8				461,3	502,3	517,6		
Субвенције	4,2	7,1	5,4	9,3	6,7	8,7	12,2	10,2	9,8				16,7	24,8	32,2		73,7
Од којих: Јавна предузећа																	
<i>Плаћање камате</i>	0,4	3,0	2,0	1,4	5,1	4,4	0,4	4,3	2,2				5,3	10,9	6,9		23,1
<i>од чега: на вањски дуг</i>																	
<i>Остали издаци/потрошња/трансфери</i>	5,7	9,4	10,7	9,8	8,2	6,8	10,3	8,5	9,8				25,8	24,8	28,6		79,2
<i>Трансфери са јединственог рачуна УИО</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1				0,0	0,1	0,4		0,5
Резерва			0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1				0,0	0,1	0,4		0,5
<i>Амортизација дуга</i>																	
од чега: вањски дуг (са ЈР УИО)	10,5	24,8	12,7	16,3	34,7	12,4	12,7	22,4	16,4				47,9	63,4	51,4		162,7
<i>Трансфери вишим нивоима власти</i>																	
<i>Трансфери нижим нивоима (укљ. трансфере са ЈР)</i>	134,8	180,1	161,5	158,1	166,0	166,8	187,3	192,2	172,9				476,3	490,9	552,3		
Владина штедња (1 - 2)	62,9	-10,2	16,6	24,2	22,5	93,9	94,6	62,8	54,1				69,3	140,7	211,5		421,5
<i>Капитални издаци</i>	1,9	3,6	1,9	2,1	2,4	33,6	16,7	3,9	9,2				7,4	38,1	29,9		75,4
Владин суфицит/дефицит (3-4)	61,0	-13,8	14,7	22,1	20,1	60,3	77,9	58,9	44,9				61,9	102,6	181,6		346,1

Табела 2. Мјесечни консолидовани извјештаји јануар – септембар 2005. године

Напомене уз табелу 1:

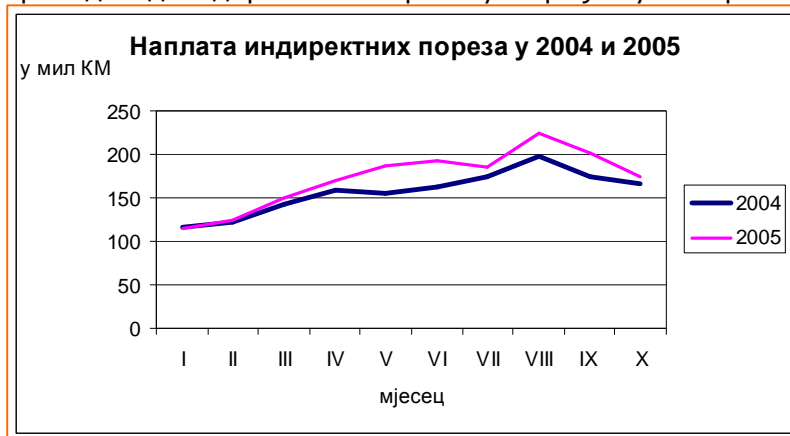
1. Консолидовани извјештај приказан у табели 1 укључује:
  - приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
  - трансфере са Јединственог рачуна УИО за сервисирање вањског дуга,
  - трансфере са Јединственог рачуна УИО за финансирање Брчко Дистрикта, кантона, општина и Дирекција за путеве,
  - приходе буџета Босне и Херцеговине са Јединственог рачуна УИО,
  - приходе и расходе буџета Федерације БиХ,
  - приходе и расходе буџета Републике Српске.
2. Подаци о приходима и расходима Федерације БиХ и Републике Српске нису у потпуности усклађени због примјене различитих рачуноводствених метода.

Напомене уз табелу 2:

1. Консолидовани извјештај приказан у табели 2 укључује:
  - приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
  - приходе буџета Босне и Херцеговине
  - приходе Федерације БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта
  - расходе буџета Босне и Херцеговине, Федерација БиХ, Републике Српске и Брчко Дистрикта
2. Приходи ентитета укључују приходе који се прикупљају на рачуне трезора ентитета.
3. Трансфери нижим нивоима власти (кантонима, општинама, дирекцијама за путеве и др.), који се дозначују на ниже нивое у складу са ентитетским прописима, укључују трансфере са Јединственог рачуна УИО и трансфере осталих прихода прикупљених на нивоу ентитета.
4. Подаци о приходима и расходима Федерације БиХ и Републике Српске нису у потпуности усклађени због примјене различитих рачуноводствених метода.

Јединствени рачун УИО

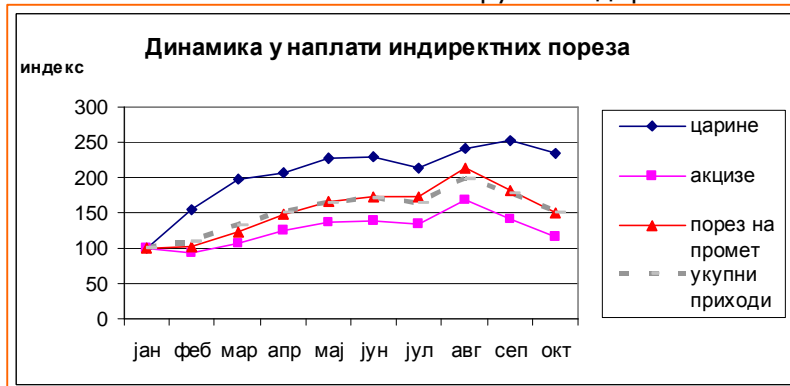
Управа за индиректно опорезивање (УИО) је у десет мјесеци 2005.г. прикупила скоро 90% планираних прихода. У октобру 2005.г. забиљежен је даљи пад у наплати прихода од индиректних пореза у поређењу са претходним мјесецем, али, ипак је

Графикон 6. Наплата индиректних пореза у 2004 и 2005 години

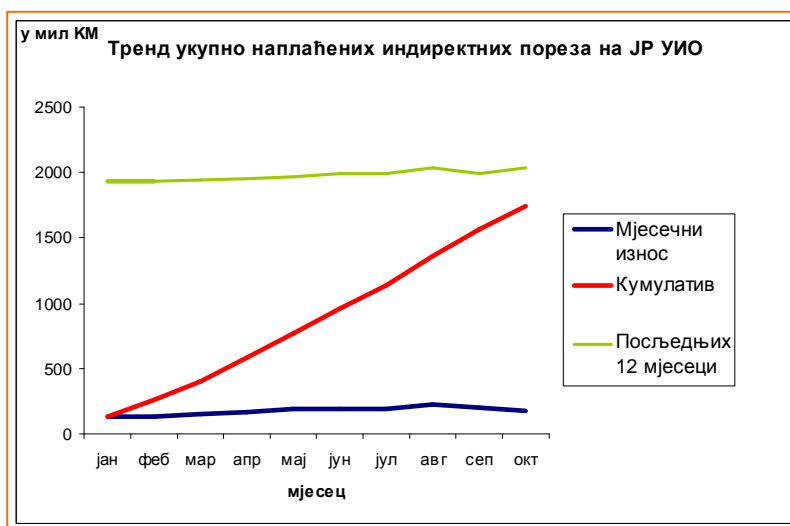
прикупљено за више од 5% посматрано у односу на исти мјесец 2004.г. Овакав тренд одражава цикличне или сезонске промјене у кретању робне размјене са иностранством, као и промјене у цијени нафте и деривата. Но, како се види на графикону #6 сличан тренд у наплати имали смо и прошле године.

Што се тиче наплате главних група индиректних пореза највећи пад у октобру

Графикон 7. Динамика у наплати индиректних пореза

биљежи наплата пореза на промет акцизних роба, док је наплата царина и царинских дажбина незнатно мања него у септембру. Кретање наплате најважнијих група прихода, те укупних индиректних пореза које прикупља УИО дати су у графиконима #7 и #8.

Графикон 8. Тренд укупно наплаћених индиректних пореза на ЈР УИО

Од 1.1.2005.г. Управа за индиректно опорезивање је једина институција у БиХ надлежна за прикупљање индиректних пореза: царина и царинских дажбина, акциза/трошарина, пореза на промет акцизних производа и путарине. Према динамичком плану наплате предвиђено је да ће УИО у 2005.г. прикупити близу 2 млрд КМ на Јединствени рачун од индиректних пореза у њеној надлежности.

Из рада Одјељења

10. новембар 2005.

У склопу активности на преузимању мјесечних извјештаја о приходима и расходима свих нивоа управе Одјељење је одржало састанак са министрима финансија кантона у Федерацији БиХ. На састанку је прихваћен концепт рада Одјељења и подржана успостава извјештавања путем Интернета. Након излагања проф. др. Шпана о новој фискалној архитектури у БиХ, са освртом на положај кантона након увођења ПДВ-а, поједини министри су изложили проблеме израде буџета за 2005.г. као и проблеме вертикалне (са јединственог рачуна УИО) и хоризонталне дистрибуције прихода између кантона у наредном средњорочном периоду. Састанак је активно подржало Федерално министарство финансија.

22. новембар 2005 .

Делегација ММФ-а предвођена г. Питером Дојлом, шефом Мисије у БиХ, разговарала је са особљем Одјељења у вези функционисања Одјељења, с посебним нагласком на макрофискалне пројекције прихода од индиректних пореза. На састанку се разговарало и о методологији праћења и изради компаративних анализа кретања главних група индиректних пореза у свјетлу реформе пореске политике и система у БиХ.

Влада Републике Аустрије одобрила пројекат финансирања Одјељења

Влада Републике Аустрије је одобрила пројекат финансирања Управног одбора Управе за индиректно опорезивање. Пројектом је предвиђено финансирање активности Одјела за макроекономску анализу и успостава Секретаријата Управног одбора у износу од 225,000 ЕУР. У наредне двије године у оквиру пројекта финансираће се запошљавање кључног особља ових одјела, набавка капиталне опреме, као и трансфер знања и програми обуке за потребе Одјела за макроекономску анализу. Обуку ће водити експерти за фискалне финансије из Министарства финансија Аустрије. Средином децембра 2005.г. одржаће се свечана церемонија уручења уговора о финансирању Управног одбора.

Обавијест за општине

Одјељење планира да одржи иницијални састанак са начелницима и шефовима финансија општина Федерације БиХ и Републике Српске. Тема састанка је упознавање са досадашњим активностима Одјељења на преузимању мјесечних извјештаја о приходима и расходима свих нивоа управе и укључивање општина од 1.1.2006 у мјесечно извјештавање. Одјељење ће организовати састанак на три локације **са почетком у 11 часова**, а према сљедећем распореду:

ТУЗЛА, 9.12.2005., сала Коморе тузланског кантона, Трг слободе бб.

БАЊАЛУКА, 12.12.2005., велика сала Привредне коморе РС, ул. Ђуре Даничића ½

САРАЈЕВО, 13.12.2005., велика сала Вањскотрговинске коморе БиХ, ул. Бранислава Ђурђева 10